

AVTORSTVO IN SODELOVANJE NATEČAJNIKOV V PREDNATEČAJNIH AKTIVNOSTIH

Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije
Ljubljana, januar 2018

Pripravili: Mojca Starec, Špela Kryžanowski, Vlado Krajcar

KAZALO

1. AVTORSTVO IN SODELOVANJE NATEČAJNIKOV V PREDNATEČAJNIH AKTIVNOSTIH	3
2.1. Opis problema in stališče ZAPS	3
3.1. Priporočila naročnikom glede aktivnosti v prednatečajni fazi:	4
2. AVTORSTVO IN SODELOVANJE NATEČAJNIKOV V PREDNATEČAJNIH AKTIVNOSTIH _	5
PODROBNEJŠA OBRAZLOŽITEV STALIŠČA ZAPS.....	5
4.1. Uvod	5
5.1. Analiza dilem po sklopih z označbo kršitev načel javnega naročanja	6
6.1. Pravne podlage.....	9
1.1.1. Ustava RS	9
2.1.1. ZJN-3	9
3.1.1. ZASP (nekaj relevantnih določb)	9
4.1.1. Nekateri podzakonski akti	11
5.1.1. Drugi pravni viri	11
3. OPPN IN AVTORSTVO	12
7.1. Opis problema in stališče ZAPS	12
8.1. PRAVNE PODLAGE	13

1. AVTORSTVO IN SODELOVANJE NATEČAJNIKOV V PREDNATEČAJNIH AKTIVNOSTIH

1.1 Opis problema in stališče ZAPS

Pri izvedbi natečajev v obdobju od začetka uporabe ZJN-3, ki je na načelni ravni na novo opredelil pravila za udeležbo sodelujočih pri pripravi različnih razpisov, se je pojavila potreba, da se tudi pri izvedbi natečajev dopolnijo pravila in pogoji pod katerimi se avtor, ki je sodeloval v pripravljalnih aktivnostih na projektu pred začetkom izdelave natečajne naloge in razpisom natečaja (npr. prostorska in programska preverba, strokovne podlage, delavnice, ali/in variantna rešitev na nivoju obdelave idejne zasnove) in hkrati ni izdelovalec natečajne naloge, lahko udeleži natečaja. **Izdelovalcem natečajne naloge udeležba na natečaju nikoli ni bila in tudi v bodoče ni dovoljena.**

Udeležba izdelovalcev prednatečajnih gradiv na natečajih v vlogi natečajnika je problematična in posledično nezaželena, ker lahko ogrozi zakonska načela in privede do konflikta interesov tako, da je najustreznejša oblika sodelovanja teh oseb na natečaju v vlogi izdelovalca natečajne naloge ali strokovnega sodelavca ocenjevalne komisije – poročevalca, člana komisije ali izvedenca.

Vendar pa bi zaradi ustavnih določil, ki zagotavljata pravico do ustvarjalnosti in pravico do svobodne gospodarske pobude, **popolna prepoved sodelovanja vseh avtorjev - izdelovalcev prednatečajnih gradiv na natečajih pomenila nesorazmeren ukrep.**

Ker ima v primeru sodelovanja na natečaju takšna oseba znatno prednost pred drugimi natečajniki je zaradi zagotavljanja načel javnega naročanja, in sicer:

- načela transparentnosti javnega naročanja,
- načela enakopravne obravnave ponudnikov,
- načela zagotavljanja anonimnosti postopka,

vendarle potrebno določiti pravila pod katerimi takšna oseba lahko sodeluje na natečaju.

Rešitev, ki je utemeljena in sorazmerna in predstavlja stališče ZAPS je naslednja:

V vseh situacijah, kjer so na natečajnem območju obstajale predhodne aktivnosti, v okviru katerih so bile izdelane rešitve na nivoju IDEJNE ZASNOVE, avtor na natečaju sicer lahko sodeluje, vendar s povsem novo izvirno avtorsko rešitvijo.

Z že izdelano rešitvijo ali njeno predelavo na nivoju IDEJNE ZASNOVE, izvirajoče iz predhodnih aktivnosti, na natečaju ne sme nastopati ne avtor sam in niti tretji, tudi če bi nanj avtor rešitve iz prednatečajne faze (dejansko ali pa morda zgolj formalno) prenesel vse materialne avtorske pravice iz 22. člena ZASP, saj bi tudi takšno ravnanje lahko predstavljalo kršenje temeljnih načel javnega naročanja.

Predhodno izvedena delavnica z variantno rešitvijo ipd. na nivoju obdelave SHEMATSKÉ PREVERITVE ne predstavlja ovire za sodelovanje avtorja na natečaju pod pogojem, da se ostalim udeležencem natečaja omogoči vpogled v gradivo, izdelano v prednatečajni fazi.

1.2 Priporočila naročnikom glede aktivnosti v prednatečajni fazi:

- **Naročniki naj se v prednatečajnih aktivnostih omejijo na nivo prostorskih oz. programskih SHEMATSKIH PREVERITEV**, torej na nivo preveritev oziroma predinvesticijskih zasnov, ki po vsebini še ne predpostavljajo izdelave arhitekturnih načrtov in s tem izdelave avtorskih del s področja arhitekture, ki bi glede na naravo stvaritve terjale kakršenkoli prenos pravice predelave. Takšna študija (preveritev, zasnova..) v prednatečajni fazi bi načeloma morala predstavljati povsem drugo vrsto avtorskega dela, in sicer pisano delo s področja znanosti v najširšem pomenu besede; v prednatečajni fazi naj bi se naročnik omejil na preverbo v obliki študije kot pisanega dela, ki je sicer lahko opremljena z grobimi, abstraktnimi skicami kot ilustracijami pisnega gradiva, ki pa še ne predstavljajo arhitekturnih načrtov.
- **Aktivnosti v prednatečajni fazi, ki dosegajo nivo IDEJNE ZASNOVE, namreč lahko rezultirajo v kršitve temeljnih načel javnega naročanja, pa tudi v kršitev pravic iz ustvarjalnosti in v nedopustno omejevanje konkurence.** V primeru, da se avtorju na natečaju ne dovoli sodelovati, ker je z naročnikom sodeloval v prednatečajni fazi, se kršijo vsaj načela gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti, načelo konkurence med ponudniki in načelo enakopravne obravnave ponudnikov. V primeru, da mu je sodelovanje na natečaju v nadaljevanju dovoljeno z enako ali minimalno predelano rešitvijo, se kršita vsaj načelo konkurence med ponudniki in načelo enakopravne obravnave ponudnikov, hkrati pa ni mogoče zagotoviti anonimnosti v postopku ocenjevanja. Rešitev, pri kateri se natečajniku, udeležnemu v predhodnih aktivnostih na nivoju obdelave IDEJNE ZASNOVE, na natečajnem območju omogoči sodelovanje na natečaju pod pogojem predložitve nove izvirne avtorske rešitve, je sicer ustrežnejša od možnosti, pri kateri bi bilo sodelovanje na natečaju natečajniku omogočeno z isto ali minimalno predelano rešitvijo iz predhodnega sodelovanja z naročnikom, a je tudi ta rešitev lahko obremenjena s tveganjem za kršitve načela gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti v izjemnem primeru, če je rešitev iz prednatečajne faze na nivoju obdelave IDEJNE ZASNOVE objektivno najboljša in če natečaj ne ponudi boljše rešitve. V nobenem primeru pa v natečajnem postopku boljšega izhodiščnega položaja avtorja, udeležnega v predhodnih aktivnostih, ki presega nivo SHEMATSKO PREVERITVE, ni mogoče povsem izničiti.
- **V situacijah, v katerih pri prednatečajnih aktivnostih omejitev na nivoju SHEMATSKIH PREVERITEV ni možna ali ne bi bila racionalna**, naj se preveritev na nivoju idejne zasnove izvede kot PREDHODNA IDEJNA FAZA DVOSTOPENJSKEGA NATEČAJA (v smislu 24. člena Pravilnika o javnih natečajih za izbiro najprimernejših rešitev prostorskih ureditev in objektov / v nadaljevanju Pravilnika) oziroma kot IDEJNI NATEČAJ (v smislu 20. člena Pravilnika),
- **Izbira ustreznega postopka javnega naročanja arhitekturnih storitev je v vseh fazah ključnega pomena.** Pravilnik o javnih natečajih za izbiro najprimernejših rešitev prostorskih ureditev in objektov **za pridobitev osnovnih usmeritev in idej oziroma predstav o prostorskih ureditvah ali objektih** (po vsebini gre pri tem že za nivo idejne zasnove) **predvideva izvedbo natečaja.** Izvedba natečaja je po stališču ZAPS priporočljiva tudi zato, ker je primerjava različnih zasnov oz. rešitev ključnega pomena za preverjanje in odpravo investicijskih dvomov, in to tudi v primerih, kadar predvidena investicijska vrednost ne zavezuje k obvezni izvedbi projektnega natečaja. Natečaj je edini postopek, ki zagotavlja vsa temeljna načela javnega naročanja in ob pravilni izvedbi minimalizira možnosti tveganj za kršitve teh načel.

- **Dodatno težavo lahko v primeru prednatečajnih aktivnosti, ki dosegajo nivo IDEJNE ZASNOVE, predstavlja neurejen prenos materialnih avtorskih pravic po 22. členu ZASP z avtorja predhodnih aktivnosti na naročnika** (ustrezen prenos materialnih avtorskih pravic je pod pogojem ustrezne izbire postopka po ZJN-3 sicer lahko omejen na dovoljenje za objavo gradiva v obsegu pravice reproduciranja in dajanja na voljo javnosti zgolj za namen seznanitve zainteresirane javnosti z gradivom zaradi zagotovitve spoštovanja temeljnih načel javnega naročanja).

2. AVTORSTVO IN SODELOVANJE NATEČAJNIKOV V PREDNATEČAJNIH AKTIVNOSTIH _ PODROBNEJŠA OBRAZLOŽITEV STALIŠČA ZAPS

2.1 Uvod

ZAPS je podrobno preučil dileme, s katerimi se srečuje pri pripravah razpisne dokumentacije v sodelovanju z naročniki v primerih, ko so bile pred razpisom natečaja na natečajnem območju že izvedene določene predhodne aktivnosti s strani enega od avtorjev, ki se želi v nadaljevanju udeležiti tudi natečaja in pri razpisu natečaja ne sodeluje kot izdelovalec naloge, član ocenjevalne komisije ali njen strokovni sodelavec. Z namenom, da se stališča ZAPS transparentno predstavijo tako naročnikom kot članom ZAPS, je oblikoval stališča kot pripomoček za zagotavljanje zakonite in uspešne izvedbe natečajev, ki tako naročnikom kot članom ZAPS predstavljajo podlago za pravočasno in ustrezno sprejemanje odločitev v prednatečajni fazi na območju, ki bo (ali bo lahko) v nadaljevanju predmet natečaja oziroma predstavljajo podlago za določitev posebnih pogojev sodelovanja takšnega avtorja na natečaju tako v fazi priprave razpisne dokumentacije kot v okviru same izvedbe natečaja.

V nadaljevanju predstavljene podrobnejše utemeljitve stališča ZAPS zajemajo tri različice predhodnih in nadaljnjih aktivnosti:

- na natečajnem območju je predhodno izvedena delavnica, variantna rešitev ipd. na nivoju obdelave prostorske oz. programske SHEMATSKE PREVERITVE,
- na natečajnem območju je predhodno izvedena delavnica, variantna rešitev ipd. na nivoju obdelave IDEJNE ZASNOVE - natečajnik v procesu natečaja uporabi to isto ali zgolj malo predelano rešitev,
- na natečajnem območju je predhodno izvedena delavnica, variantna rešitev ipd. na nivoju obdelave IDEJNE ZASNOVE - natečajnik v procesu natečaja izdelava novo izvirno avtorsko rešitev.

ZAPS je upošteva načelo sorazmernosti (8. člen ZJN-3) v primeru konkurence gornjih načel pred načelom gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti javnega natečaja dal prednost zagotavljanju konkurence med ponudniki, transparentnosti javnega naročanja, enakopravni obravnavi ponudnikov in zagotavljanju anonimnosti postopka ocenjevanja. Najprej iz razloga, ker je načelo gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti ob zavzetih stališčih ZAPS kršeno le v enem primeru, pa še to izjemoma (le v primeru, če je rešitev iz prednatečajne faze na nivoju obdelave IDEJNE ZASNOVE objektivno najboljša in natečaj kljub objavi predhodnega gradiva boljše rešitve ne ponudi). Le striktno spoštovanje preostalih načel javnega naročanja pa po drugi strani zagotavlja legitimnost izvedbe natečaja. Pri oblikovanju stališča je ZAPS upošteval tudi vsebino pravic iz ustvarjalnosti ter načelo zagotavljanja konkurence v okviru svobodne gospodarske pobude, ki sta nenazadnje že ustavni kategoriji (prim. 60. in 74. člen Ustave RS).

2.2 Analiza dilem po sklopih z označbo kršitev načel javnega naročanja

Ad 1. na natečajnem območju je predhodno izvedena delavnica na nivoju obdelave SHEMATSKE PREVERITVE

Opis že izvedenih predhodnih aktivnosti na natečajnem območju	Spremenljivke:				Krši naslednja načela ZJN-3 :				
	<ul style="list-style-type: none"> • sodelovanje/ nesodelovanje na natečaju • objava/neobjava predhodnega gradiva 				gospodarnost, učinkovitost in uspešnost	konkurenca med ponudniki	transparentnost javnega naročanja	enakopravna obravnava ponudnikov	anonimnost v postopku ocenjevanja
	avtor lahko sodeluje na natečaju	avtor ne sme sodelovati na natečaju	predhodno gradivo je objavljeno	predhodno gradivo ni objavljeno					
Na natečajnem območju je izvedena delavnica, variantna rešitev ipd. na nivoju obdelave SHEMATSKE PREVERITVE	X		X						
	X			X	X	X	X	X	
		X	X		X	X		X	
		X		X	X	X	X	X	

Stališče:

Na natečajnem območju predhodno izvedena delavnica z variantno rešitvijo ipd. na nivoju obdelave SHEMATSKE PREVERITVE ni problematična, pod pogojem, da je gradivo iz prednatečajne faze javno objavljeno.

Ad 2. na natečajnem območju je predhodno izvedena delavnica na nivoju obdelave IDEJNE ZASNOVE - avtor bi lahko v procesu natečaja uporabil to isto ali zgolj minimalno predelano rešitev

Opis že izvedenih predhodnih aktivnosti na natečajnem območju	Spremenljivke:				Krši naslednja načela ZJN-3 :				
	<ul style="list-style-type: none"> • sodelovanje/ nesodelovanje na natečaju • objava/neobjava predhodnega gradiva 				gospodarnost, učinkovitost in uspešnost	konkurenca med ponudniki	transparentnost javnega naročanja	enakopravna obravnava ponudnikov	anonimnost v postopku ocenjevanja
	avtor lahko sodeluje na natečaju	avtor ne sme sodelovati na natečaju	predhodno gradivo je objavljeno	predhodno gradivo ni objavljeno					
Na natečajnem območju je izvedena delavnica, variantna rešitev ipd. na nivoju obdelave IDEJNE ZASNOVE avtor bi lahko v procesu natečaja uporabil to isto ali zgolj malo predelano rešitev	X		X			X	X	X	X
	X			X	X	X	X	X	X
		X	X		X	X		X	
		X		X	X	X	X	X	

Stališče:

Na natečajnem območju je predhodno izvedena delavnica z variantno rešitvijo ipd. na nivoju obdelave IDEJNE ZASNOVE; sodelovanje na natečaju z isto ali minimalno predelano rešitvijo je posebej problematično z vidika zagotovitve načel konkurence med ponudniki, enakopravne obravnave ponudnikov in anonimnosti postopka ocenjevanja.

Ad 3. na natečajnem območju je predhodno izvedena delavnica na nivoju obdelave IDEJNE ZASNOVE - avtor v procesu natečaja izdelal novo izvirno avtorsko rešitev

Opis že izvedenih predhodnih aktivnosti na natečajnem območju	Spremenljivke:				Krši naslednja načela ZJN-3 :				
	<ul style="list-style-type: none"> sodelovanje/ nesodelovanje na natečaju objava/neobjava predhodnega gradiva 				gospodarnost, učinkovitost in uspešnost	konkurenca med ponudniki	transparentnost javnega naročanja	enakopravna obravnava ponudnikov	anonimnost v postopku ocenjevanja
Na natečajnem območju je izvedena delavnica, variantna rešitev ipd. na nivoju obdelave IDEJNE ZASNOVE avtor v procesu natečaja izdelal novo izvirno avtorsko rešitev	X		X		X				
	X			X	X	X	X	X	
		X	X		X	X		X	
		X		X	X	X	X	X	

Stališče:

Rešitev, pri kateri mora avtor, udeležen v predhodnih aktivnostih (z izvedbo delavnice, izdelavo variantne rešitve ipd.) na nivoju obdelave IDEJNE ZASNOVE, na natečaju za isto natečajno območje predložiti novo izvirno avtorsko rešitev, je ustrežnejša od predhodne možnosti (Ad 2), po kateri bi bilo sodelovanje na natečaju avtorju omogočeno z isto ali minimalno predelano rešitvijo iz predhodnega sodelovanja z naročnikom. V primeru odobritve sodelovanja na natečaju pod pogojem javne objave prej izdelanega gradiva, je takšna rešitev izjemoma obremenjena le s tveganjem za kršitev načela gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti; pa še to le v primeru, če je rešitev iz prednatečajne faze na nivoju obdelave IDZ objektivno najboljša in če boljše rešitve natečaj ne ponudi, navkljub objavi predhodnega gradiva.

2.3 Pravne podlage

2.3.1 Ustava RS

- **60. člen Ustave RS** (»Pravice iz ustvarjalnosti« iz poglavja Človekove pravice in temeljne svoboščine«): *»Zagotovljeno je varstvo avtorskih in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene, raziskovalne in izumiteljske dejavnosti«.*
- **74. člen Ustave RS** (»Podjetništvo« iz poglavja »Gospodarska in socialna razmerja«): *Gospodarska pobuda je svoboda. Gospodarska dejavnost se ne sme izvajati v nasprotju z javno koristjo. Prepovedana so dejanja nelojalne konkurence in dejanja, ki v nasprotju z zakonom omejujejo konkurenco.*

2.3.2 ZJN-3

- temeljno načelo (3. člen)
- načelo gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti (4. člen)
- načelo zagotavljanja konkurence med ponudniki (5. člen, gl. tudi d in e točko 6. odst. 75. člena, 64. in 65. člen ter 91. člen)
- načelo transparentnosti javnega naročanja (6. člen, gl. tudi 65. člen)
- načelo enakopravne obravnave ponudnikov (7. člen, gl. tudi d in e točko 6. odst. 75. člena, 65. člen in 91. člen)
- načelo sorazmernosti (8. člen, gl. tudi d in e točko 6. odst. 75. člena, 65. člen in 91. člen)
- načelo zagotavljanja anonimnosti postopka ocenjevanja (4. odst. 104. člena)
- ukrepi za preprečitev izkrivljanja konkurence, če je ponudnik ali z njim povezana oseba sodeloval pri pripravi strokovnih preveritev z naročnikom (64. in 65. člen gl. tudi d in e točko 6. odst. 75. člena, 91. člen): pod pogojem delovanja naročnika po 2. odst. 64. člena ZJN-3 v fazi strokovne preveritve je izločitev določenega kandidata ali ponudnika predvidena kot skrajni ukrep in le, če drugače ni mogoče ob ukrepih iz 2. odst. 65. člena ZJN-3 zagotoviti, da se v fazi oddaje javnega naročila spoštuje načelo enakopravne obravnave ponudnikov
- točka 1. odst. 27. člena ZJN-3 (izjeme, za katere se zakon ne uporablja – med drugim se ne uporablja za javna naročila storitev, ki jih naročnik odda drugemu naročniku ali združenju naročnikov na podlagi izključne pravice, ki jo imajo v skladu z zakonom)
- 3. alineja c. točke in č točka 1. odst. in 2. odst. 46. člena ZJN-3
- 100. člen ZJN-3

2.3.3 ZASP (nekaj relevantnih določb)

- odst. 3. člena: Objava po tem zakonu pomeni, da je avtorsko delo z dovoljenjem upravičenca postalo dostopno javnosti
- člen : splošna definicija avtorskega dela
- odst. 7. člena: s predelavo izvirnega avtorskega dela ne smejo biti prizadete pravice avtorja prvotnega dela
- 14. člen: Avtorska pravica pripada avtorju na podlagi same stvaritve dela.

- 15. člen: Avtorska pravica je enovita pravica na avtorskem delu, iz katere izvirajo izključna osebna upravičenja (moralne avtorske pravice), izključna premoženjska upravičenja (materialne avtorske pravice) in druga upravičenja avtorja (druge pravice avtorja).
- 18. člen (Pravica priznanja avtorstva – moralna avtorska pravica): Avtor ima izključno pravico do priznanja avtorstva na svojem delu (1. odst.). Avtor lahko določi, ali naj se pri objavi dela navede njegovo avtorstvo in s kakšno oznako (2. odst.).
- 21. člen (vsebina materialne avtorske pravice): Materialne avtorske pravice varujejo premoženjske interese avtorja s tem, da avtor izključno dovoljuje ali prepoveduje uporabo svojega dela in primerkov svojega dela (1. odst.). Če ni s tem zakonom drugače določeno, je uporaba avtorskega dela dopustna le, če je avtor v skladu s tem zakonom in pod pogoji, ki jih je določil, prenesel ustrezno materialno avtorsko pravico (2. odst.; prim. tudi 22. člen).
- 23. člen (pravica reproduciranja): Pravica reproduciranja je izključna pravica, da se delo fiksira na materialnem nosilcu ali drugem primerku, in sicer neposredno ali posredno, začasno ali trajno, delno ali v celoti ter s kakršnimkoli sredstvom ali v katerikoli obliki (1. odst.). Delo se reproducira zlasti v obliki grafičnega razmnoževanja, tridimenzionalnega razmnoževanja, zgraditve oziroma izvedbe arhitekturnega objekta, fotografiranja, tonskega ali vizualnega snemanja ter shranitve v elektronski obliki (2. odst.).
- 32.a člen (pravica dajanja na voljo javnosti): Pravica dajanja na voljo javnosti je izključna pravica, da se po žici ali brezžično, delo naredi dostopno javnosti na način, ki omogoča posameznikom dostop do njega s kraja in v času, ki ju sami izberejo.
- 33. člen (pravica predelave): Pravica predelave je izključna pravica, da se neko prvotno delo prevede, odrsko priredi, glasbeno aranžira, spremeni ali kako drugače predela (1. odst.). Pravica iz prejšnjega odstavka se nanaša tudi na primere, ko se prvotno delo v nespremenjeni obliki vključi ali vgradi v novo delo (2. odst.). Avtor prvotnega dela obdrži izključno pravico do uporabe svojega dela v predelani obliki, če ni s tem zakonom ali s pogodbo drugače določeno (3. odst.).
- 46. člen (splošno pravilo glede vsebinske omejitve avtorske pravice): Vsebinske omejitve avtorske pravice so dopustne v zakonsko določenih primerih, s tem, da je obseg take uporabe avtorskih del omejen glede na namen, ki ga je treba doseči, da je v skladu z dobrimi običaji, da ne nasprotuje običajni uporabi dela in da ni v nerazumni meri v nasprotju z zakonitimi interesi avtorja.
- 70. člen (prenos posamičnih avtorskih pravic): Avtor ne more prenesti na druge osebe moralnih avtorskih pravic (1. odst.). Avtor lahko s pogodbo ali drugim pravnim poslom prenesena druge osebe posamične materialne avtorske pravice in druge pravice avtorja, če ni s tem zakonom drugače določeno.
- 74. člen (izključni in neizključni prenos): Neizključni prenos upravičuje imetnika, da na dogovorjeni način uporablja delo poleg avtorja ali drugih imetnikov (1. odst.). Izključni prenos upravičuje imetnika, da na dogovorjeni način uporablja delo ob izključitvi avtorja in vseh drugih oseb (2. odst.). Neizključni prenos, ki ga je avtor sklenil pred sklenitvijo izključnega prenosa, učinkuje do imetnika izključnih pravic, če ni med avtorjem in imetnikom neizključnih pravic drugače dogovorjeno (3. odst.).
- 75. člen (domneve glede obsega prenosa): Če ni z zakonom ali s pogodbo drugače določeno se šteje, da je bil dogovorjen neizključni prenos, da velja samo za Republiko Slovenijo in da velja za čas, ki je običajen za to vrsto del (1. odst.). Če ni določeno, katere posamične pravice ali kakšen obseg določene pravice se prenaša, se šteje, da so prenesene tiste pravice in v takem obsegu, kot je bistven za dosego namena pogodbe (2. člen).
- 78. člen (nadaljnji prenos): Imetnik, na katerega je bila prenesena materialna avtorska pravica ali druga pravica avtorja, ne more brez dovoljenja avtorja te pravice prenesti naprej na tretje osebe, če ni s pogodbo drugače določeno.

- 80. člen (obličnost): Pravni posli, s katerimi se prenašajo materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja ali dajejo dovoljenja, morajo biti v pisni obliki, če ni z zakonom drugače določeno (1. odst.). Ob kršitvi prejšnjega odstavka se sporne ali nejasne določbe posla razlagajo v korist avtorja (2. odst.).
- zagotavljanje varstva pravic (164., 165., 167., 168., 169. člen idr.)

2.3.4 Nekateri podzakonski akti

- Uredba o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (prim. 12. člen - predinvesticijska zasnova idr.), Ur.l. RS št. 60/06, 54710 in 27/16
- Pravilnik o javnih natečajih za izbiro strokovno najprimernejših rešitev prostorskih ureditev in objektov (Uradni list RS, št. 108/04, 114/06 – ZUE, 33/07 – ZPNačrt in 57/12 – ZGO-1D)

2.3.5 Drugi pravni viri

- Tolmačenje javno - naročniške zakonodaje Ministrstvo za javno upravo, Direktorat za javno naročanje, Sektor za sistem javnega naročanja št. 430 - 77/2016/5 z dne 30.3.2016: Ugotavljanje sposobnosti (razlogi za izključitev)
- Tolmačenje javno - naročniške zakonodaje Ministrstvo za javno upravo, Direktorat za javno naročanje, Sektor za sistem javnega naročanja št. 430- 34/2017/2 z dne 17.2.2017: Izvedba projektnega natečaja za storitve priprave strokovnih podlag za potrebe prostorskega načrtovanja, Ministrstvo za javno upravo, Direktorat za javno naročanje, Sektor za sistem javnega naročanja št.
- Smernice za javno naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev Ministrstva za javno upravo, verzija 1.0, junij 2016

3. OPPN IN AVTORSTVO

3.1 Opis problema in stališče ZAPS

Ena od oblik sodelovanja avtorjev (urbanističnih in /ali arhitekturnih rešitev) v prednatečajnih aktivnostih je tudi priprava strokovnih podlag za OPPN (občinski podrobni prostorski načrt). OPPN je prostorski akt, s katerim se podrobneje načrtuje prostorske ureditve na nivoju posamezne občine, in kot tak predstavlja splošni upravni akt. Prav iz slednjega razloga je avtorskoppravna problematika v zvezi s pripravo strokovnih podlag za njegov sprejem obravnavana na posebnem mestu.

Ključen odgovor na vprašanje, ali ima avtor strokovnih podlag za OPPN po objavi prostorskega načrta na voljo kakršnokoli avtorskoppravno varstvo, daje 9. člen ZASP. Ta določa, da **s tem, ko neko avtorsko delo postane del uradnega besedila z zakonodajnega, upravnega in sodnega področja, ni več avtorskoppravno varovano** (2. točka 1. odst. 9. člena ZASP). **Pri tem pojem »uradno besedilo« ne zajema zgolj tekstualnega dela splošnega upravnega akta (predpisa), temveč tudi grafične in slikovne priloge, ki so njegov sestavni del.**

Izdelava OPPN načeloma ni namenjena prilagajanju prostorskega akta konkretni vnaprejšnji rešitvi, temveč predstavlja podlago za pridobitev širšega nabora možnih avtorskih rešitev.

Čeprav OPPN lahko vsebuje avtorske rešitve pripravljalcev strokovnih podlag, pa s sprejemom prostorskega načrta in njegovo uradno objavo, po samem zakonu (ZASP) v njem vsebovane avtorske rešitve postanejo avtorskoppravno nevarovane stvaritve. Avtorji takih stvaritev nimajo možnosti uveljavljanja avtorskoppravnih upravičenj. Navedeno stališče velja za obseg tistih strokovnih podlag, ki jih zajema sprejet in uradno objavljen prostorski načrt.

Preostale avtorske rešitve iz strokovnih podlag (npr. variantne rešitve), ki niso del uradnega besedila (sprejetega in objavljenega prostorskega načrta), ostajajo avtorskoppravno varovane. Avtorjeva upravičenja so v takem primeru odvisna od pogodbe z naročnikom oz. dogovorjenega prenosa avtorskih pravic; v primeru odsotnosti pogodbe ali če pogodba tega ne ureja, pa od zakonskih domnev glede prenosa pravic (75. – 80. člen ZASP). V slednjem primeru se šteje, da so prenesene tiste pravice in v takem obsegu, kot je bistven za dosego namena pogodbe. Načeloma prenos pravic na variantnih rešitvah, ki niso postale del upravnega akta, ni bistven za dosego namena pogodbe.

Glede sodelovanja avtorja tovrstnih variantnih rešitev na kasnejšem natečaju, veljajo enake dileme, kot so bili obrazložene že v prejšnjem poglavju; omejitve so odvisne od nivoja obdelave variantnih rešitev.

Gornje stališče velja mutatis mutandis tudi v primeru izdelave strokovnih podlag pri sprejemu DPN oziroma OPN.

3.2 PRAVNE PODLAGE

- kot pod točko 3.3.
- Zakon o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/07, 70/08 – ZVO-1B, 108/09, 80/10 – ZUPUDPP, 43/11 – ZKZ-C, 57/12, 57/12 – ZUPUDPP-A, 109/12, 76/14 – odl. US, 14/15 – ZUUJFO in 61/17 – ZUreP-2)
- Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 110/02, 8/03 – popr., 58/03 – ZZK-1, 33/07 – ZPNačrt, 108/09 – ZGO-1C, 80/10 – ZUPUDPP in 61/17 – ZUreP-2)
- Zakon o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor (Uradni list RS, št. 80/10, 106/10 – popr., 57/12 in 61/17 – ZUreP-2)
- Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta (Uradni list RS, št. 99/07 in 61/17 – ZUreP-2, delno podaljšanje uporabe (glej 301. člen ZUreP-2)
- Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (Uradni list RS, št. 99/07 in 61/17 – ZUreP-2)
- Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave državnega prostorskega načrta (Uradni list RS, št. 106/11 in 61/17 – ZUreP-2)